

S Z E M L E

A NAGY HONVÉDŐ HÁBORÚ TÖRTÉNETÉNEK VÁZLATA

(Оценки истории Великой Отечественной Войны)

1941—1945

A Szovjetunió Tudományos Akadémiájának kiadása, Moszkva, 1955.

A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról eddig már sok munka jelent meg. E munkák legnagyobb része azonban a Nagy Honvédő Háborúnak csak egyes részeivel foglalkozott. Ez a kiadvány azt a feladatot tűzte maga elé, hogy konkrét tényekre támaszkodva, tudományos alapon egy kötetben foglalja össze a Nagy Honvédő Háború történetét. A szerzők arra törekedtek, hogy ne csak rövid hadtörténeti leírást adjanak a fegyveres harc menetéről, hanem, hogy megmutassák a Nagy Honvédő Háború ösztönei jellegét, a néptömegek szerepét a hátország munkájában és a frontokon. Arra törekedtek továbbá, hogy megmutassák a Kommunista Párt szerepét a szovjet nép hazája függetlenségéért folytatott harcának szervezésében és vezetésében. Aki a könyvet áttanulmányozza, tapasztalhatja, hogy a szerzők eleget tettek a kitűzött feladatoknak.

A könyv első része szinte filmszerűen pergeti le előttünk azt a nagy erőfeszítést, amelyet a szovjet nép fejtett ki a párt vezetésével a Szocialista Forradalom utáni időben a szovjet gazdaság és társadalom megváltoztatására, a szocializmus felépítésére a Szovjetunióban. Meggyőző tényekkel bizonyítja ugyanakkor, hogy amíg a szovjet nép hazájában békes építőmunkán fáradozott, a világ másik része, az imperialista hatalmak a rombolást, a második világháborút készítették elő. A szovjet nép, a szovjet állam a nagy építőmunkák közepette arra is fordított erejéből, hogy tevékenyen kivegye részét az emberiséget fenyegető veszély — a háború elhárításából. Ezt bizonyítják a szerzők, amikor többek között a Szovjetunió delegátusának tevékenységét ecsetelik a Népszövetségben. Az első rész végén a szerzők a második világháború diplomáciai és katonai előkészítésének manővereit leplezik le, — mintegy szólva a mai időkhöz, hogy a német militarizmus és fasiszmus támogatása milyen beláthatatlan veszedelmek szélére sodorhatja az egész emberiséget.

A könyv további négy részében a szerzők a Nagy Honvédő Háború egyes szakaszait tárgyalják. A második részben a Nagy Honvédő Háború első időszakának legjellemzőbb eseményeivel ismertetik meg az olvasót. Csodálkozással lehet adózni annak az erőfeszítésnek, amit a szovjet nép a kommunista párt és a kormány vezetésével tett a fasiszta hódítók első komoly csapásainak kivédésére. Az egész szovjet nép a háború első napjaitól kezdve egy emberként állt a front, a haza szolgálatára. Munkások, parasztok, tudósok erejüket megfeszítve folytatták munkájukat. A városparancsnokságok kérelmek százait kapták ezekben a napokban, amelyekben férfiak és nők azonnali frontraküldésüket kérték. Az egész szovjet nép magatartását tükrözi három testvér levele, amelyet a krasnojarszki katonai körzet parancsnoksága kapott. A levél így hangzik:

„Mi hárman vagyunk testvérek — Andrej, Mihail és Vlagyimir. Andrej köztünk a legidősebb — páncélos, kocsiparancsnok volt a Mongol Népköztársaság határánál lefolyt harcokban, Mihail — gépkocsivezető, Vlagyimir — tüzér. Amikor meghallottuk Molotov elvtárs rádióbeszédét a német fasiszták támadásáról a mi hazánk ellen, elhatároztuk, hogy bevonulunk a hadsereghez. Kérjük, számoljanak velünk — mint egy harcokcsi személyzetével.

Sztálin nevével a hazáért, a kommunizmusért mi bátran fogjuk vezetni páncélosunkat az ellenségre, megvédjük népünk szabadságát és becsületét.

1941. június 23-án.

Budirinj testvérek.”

A könyv szerzői bemutatják azt a hősi küzdelmet is, amelyet a Szovjet Hadsereg minden egyes katonája mutatott fel a háború első percétől kezdve. Ennek a kemény ellenállásnak eredménye az lett, hogy már a háború első két hónapjában a német fasiszta seregek nagyobb veszteségeket szenvedtek el, mint a háború előző két évében Nyugat-Európában.

A szerzők realisan mutatják be azt is, hogy a háború első időszakában az ideiglenesen ható tényezők birtokában (a váratlan támadás, technikai és létszámbeli fölény, a háborús tapasztalatok stb.) a német fasiszta erőeknek jelentős eredményeket sikerült elérni. A nagy nyomás elől a Szovjet Hadsereg kénytelen volt visszavonulni és jelentős területeket átadni a fasiszta hódítóknak. A német fasiszta hadvezetőség azonban alaposan tévedett, amikor ezeknek a kezdeti sikereknek alapján vont le következtetéseket a szovjet társadalmi rendszerről és a Szovjet Hadsereg erejéről. Következtetéseinek ellenkezőjéről hamarosan meggyőződött. A háború harmadik hónapjában ugyanis a szmolenszki csata után a német fasiszta hadsereg a stratégiai főirányban kénytelen volt a

támadást beszüntetni és védelembe átmenni. Ugyan ilyen erős ellenállást volt kénytelen tapasztalni a német fasiszta hadvezetés Leningrád, Odessza és Szevasztopol védelménél is.

A szerzők külön fejezeteket szentelnek a moszkvai csata tárgyalásának. Ez teljes egészében érthető, mert ebben a csatában zúta porba a szovjet nép a Szovjet Hadsereggel együtt a hitleri fasizmus villámháborús tervét és verte meg az eddig győzhetetlennek hitt fasiszta hadsereg egységeit. Erre az időre ugyanis (1941—42. tele) a szovjet hadvezetőség fel tudta vonultatni az eddig érintetlen tartalékait, nagyobb részben befejezte a fontos hadiüzemek evakuálását és teljes erejét a főváros megerősítésére tudta fordítani. A nagy veszély, a szeretett főváros veszélyeztetettsége nem csüggesztette a szovjet népet és hadseregét, hanem még inkább megsokszorozta erejét. Rövid idő alatt a főváros és környékének lakossága a Szovjet Hadsereggel együttműködve olyan védelmet épített ki a főváros körül, amelynek felhasználásával fel tudták fogni a fasiszta erők támadásait, majd ellentámadásba átmenve többszáz kilométerre vetették vissza a fasiszta csapatokat nyugatra. Hogy mit jelentett a polgári lakosság segítségére Moszkva védelmében, élénken illusztrálják a szerzők a következő számokkal. Rövid pár hónap alatt a polgári lakosság Moszkva körül elkészített: 361 km tankelhárító árkot (tankcsapdát), 336 km harcokosi falat, 106 km harcokosi akasztót, 611 km drátakadályt és többszáz km hosszú fatorlaszt. A városban sorra alakultak a munkászászlóaljok és ezredek, amelyek rövid kiképzés után a frontra mentek. A párt és a Komszomol legjobb kádereinek ezreit küldte a hadsereg soraiba és a munkásezredekbe. A népnek a hadsereggel való nagy összefogása volt elsősorban forrása annak a fényes győzelemnek, amit a Szovjet Hadsereg Moszkva alatt a német fasiszta hadseregre mért. Ez a győzelem ugyanakkor a szovjet nép és a Szovjet Hadsereg erkölcsi fölényét is bizonyította; annyi balsiker és súlyos veszteség után nem tört meg, hanem új erőre kapva, hatalmas csapást tudott mérni az ellenségre.

A Szovjet Hadsereg első győzelme azonban csak könnyített a Szovjetunió felett tornyosuló veszélyen, de nem szüntette azt meg. A német fasiszta hadvezetés még jelentős tartalékokkal rendelkezett mind katonai, mind pedig technikai tekintetben.

A szerzők rámutatnak arra is, hogy bár az akkori szövetségesek, Anglia és Kanada 1942. tavaszán mintegy 4 millió, az Egyesült Államok pedig 2 millió embert tartottak fegyverben, azonban lényeges tevékenységet a német fasiszták ellen nem fejtettek ki. Így a háború főterébe továbbra is a Szovjetunióra hárult, mivel a német fasisztáknak továbbra is csak egy fronton kellett küzdeni. Ennek ellenére az 1942-es hadműveleteket vizsgálva a szerzők rámutatnak arra, hogy az 1941-es hadműveletekkel szemben már jelentős változások észlelhetők. Addig

ugyanis, amíg 1941-ben a német fasiszta hadsereg minden fronton támadást folytatott, addig az 1942-ben jelentős tartalékok felhasználása árán is csak egy, a déli fronton tudott komoly támadó hadműveleteket folytatni és ideiglenes sikereket elérni.

A német fasiszta erők 1942-es nagy nyári támadásuk során — amint erre a szerzők ugyancsak reálisan rámutatnak — a Szovjet Hadsereget arra kényszerítették, hogy újabb területeket adjon fel és egész a Don és a Volga folyókig vonuljon vissza. Itt azonban mindjárt hozzá is kell tenni, hogy a német hadvezetőség tervét, amelyet ezzel a támadással kívánt megvalósítani — t. i. a bakui olajmezők elfoglalása és Moszkva délről, illetve délkeletről történő elérése — a Szovjet Hadsereg ezekben a védelmi harcokban megsemmisítette. Döntő szerepet játszott ebben Sztálingrád hősi védelme, amely ugyanúgy, mint a moszkvai csata, a hadsereg és a nép egységes összefogásának fényes bizonyítéka volt, igazolva a háború valóban össznépi jellegét.

A szerzők meggyőző tényekkel dokumentálják azt a hősi küzdelmet, amit a hadsereg és a nép együtt folytatott Sztálingrád falai alatt. A gyárakban folyó munka az ellenséges ágyútűz és a sorozatos bombatámadások ellenére, a város védelmének erősítése a polgári lakosság által, a munkás népfelkelő alakulatok készülése a harcra, mind mind a hazaszeretet ragyogó példáit vetítik elénk. „Sztálingrádi népfelkelő elvtársak, harcosok, parancsnokok és politikai munkások! — hangzik az egyik parancs. — A mai napig valamennyien egész időnket és figyelmünket arra fordítottuk, hogy megtanuljunk a katonai kiképzést, készültünk arra, hogy a párt és a kormány első felhívására fegyverrel lépünk fel a német fasiszta hódítók ellen, Most, amikor az ellenség szülővárosunk falai alá ért, eljött az ideje, hogy a nép, a párt és a kormány előtt teljesítsük katonai feladatunkat. Mindannyian mint egy ember állunk Sztálingrád védelmére! Kivédjük az ellenség támadását! A Vörös Hadsereggel együtt fogunk életünket sem kímélve harcolni minden hüvelyknyi sztálingrádi földért.” Ez és ehhez hasonló lelkesedés és bátorság volt az, amely bár súlyos harcok és veszteségek árán, de lehetőséget adott a Szovjet Hadseregnek, hogy újabb hatalmas csapat készítsen elő a német fasiszta seregek ellen Sztálingrád falai alatt.

A könyv harmadik részének tárgyalását a szerzők a Szovjet Hadsereg nagy sztálingrádi ellentámadásának leírásával kezdik. Ez a nagyszabású hadművelet, amely aztán a Szovjet Hadsereg 1942—43-as nagy téli általános támadásába ment át, a gyökeres fordulat kezdetét jelentette a Nagy Honvédő Háború menetében, Sztálingrád falai alatt a német fasiszta hadsereg második nagy vereségét szenvedte el a keleti fronton, amelynek következtében harcoló erőinek igen jelentős részét veszítette el. A felsorolt számadatok élénken bizonyítják ezt. A Szovjet Hadsereg erői ezekben a harcokban bekerítették 22 ellenséges hadosztályt,

sztverték 36 hadosztályt — köztük 7 páncélos hadosztályt —, további 7 hadosztálynak pedig jelentős veszteségeket okoztak. Elpusztult 175.000 ellenséges katona és tiszt, 137.650 tiszti és katona esett fogságba. Elpusztult, vagy megrongálódott 1.800 ellenséges repülőgép, 3.250 harckocsi, 8.500 aknavető, 11.000 géppuska és több mint 20.000 gépkocsi. Ezt a hatalmas ember- és anyagvesztést a német fasiszta hadsereg a háború folyamán soha többé nem tudta kiheverni. A nagy téli általános támadás eredményeképpen pedig a német és a szövetséges haderőket messze nyugatra vetette vissza a Szovjet Hadsereg, megteremtve ezzel az 1943-as nagy nyári támadás előfeltételeit.

Az 1943-as hadműveletek kibontakozása, de különösen a kurszki csata mégjobban a Szovjet Hadsereg oldalára toltá el az arányokat minden tekintetben. Azzal, hogy a Szovjet Hadsereg Kurszk alatt ismételtelen tönkre zúzta a német hadsereg részeit, végképp semmivé tette a német hadvezetés elgondolását Moszkva bekerítésére és elfoglalására. Ez a csata végérvényesen a Szovjet Hadsereg Főparancsnokságának kezébe adta a kezdeményezést a szovjet—német front valamennyi szakaszán, amit az 1944-es nagy támadó hadműveletek bizonyítanak.

Az 1943-as év — mint ahogy arra a szerzők bő anyagot szolgáltatnak — nemcsak a fronton volt a döntő fordulat éve, hanem a háterszágban, az ipar és a mezőgazdaság fejlődésében is. A fronton elért sikerek természetesen nem választhatók el a háterszág sikereitől. A szerzők esetelők azokat a nehézségeket, amelyek a Szovjetunió iparának a háború kezdeti időszakában le kellett győzni (a német okkupáció által történt kiesés pótlása, az evaluált üzemek újbóli felszerelése és megindítása, új üzemek létesítése, munkaerő probléma stb.). Mindezen nehézségek ellenére a Szovjetunió ipara 1943-ban már nemcsak elérte a háború előtti szintet, hanem azt jelentősen túl is teljesítette. Komoly mértékben fejlődött a háború időszaka alatt az Ural, Szibéria vidéke és a szövetséges köztársaságok ipara. Egy példát említünk csak meg a sok közül. A Grúz Szövetségi Köztársaság 1943-ban már aknavetőket, géppisztolyokat, lángszórókat, a könnyűipara pedig több mint 6 millió komplett katonai ruházati felszerelést adott a frontnak. Hasonló eredmények születtek a mezőgazdaságban is. A tudomány új fegyverek konstruálásával, új gyártási eljárások kidolgozásával, új mezőgazdasági eljárásokkal járult hozzá a front győzelméhez.

Az 1943. évben tovább növekedett a szovjet nép partizánharca is a német fasiszta megszállók ellen. A hadtörténelemben eddig soha nem látott méreteket öltött ez a mozgalom. Ennek a mozgalomnak a felszámolását a német és szövetséges erőknek soha a háború folyamán nem sikerült elérniök, bár erre nem kis erőfeszítéseket tettek. A szerzők érdekes adatokkal bizonyítják azt a nagy erőfeszítést, amit a német

hadvezetőség alkalmazott a partizánmozgalom felszámolására. Ezek szerint 1942-től a német hadvezetőség

- 144 rendőri zászlóaljat,
- 27 rendőri ezredet,
- 10 SS-hadosztályt,
- 2 megszállóhadtestet,
- 20 német és más gyaloghadosztályt,
- 27 speciális csoportot

küldött a különböző partizánegységek ellen — sikertelenül. A veszteségek, amit a felszámolásra küldött egységek elszenvedtek, egy kis hadsereg felállításához volnának elegendők.

A partizánmozgalom valóban össznépi mozgalom volt. Erejük a néppel való szoros kapcsolatban rejtett. Olyan népi hősök nőttek ki ebben a mozgalomban, mint Kovpak, Fjodorov, Rudnyev, Zaszlonov, Kozlov, Szaburov és még sokan mások. Az a hatalmas összekovácsoltság, amely a Szovjet Hadsereg, a hátország munkásai és az ellenség hátában tevékenykedő partizánok között volt a Honvédő Háború idején — lett forrása a német fasiszmus elleni döntő győzelemnek. Ezt az összeforrást pedig csak a szocialista rendszer teremthette meg, amely testvérekké nevelte a munkást, a parasztot és a tudomány művelőjét.

A könyv negyedik részében a szerzők a Szovjet Hadsereg 1944. évi nagy hadműveleteit tárgyalják. Erről az évről a szovjet hadtörténelem úgy beszél, mint a Nagy Honvédő Háború *döntő* évéről. És méltán. Az 1943-as év nagy sikereinek alapján 1944-ben a Szovjet Hadsereg az Északi Jeges-tengertől a Fekete-tengerig húzódó hatalmas kiterjedésű fronton támadásba ment át és egymás után tíz nagyszabású hadművelet végrehajtásával kiűzte a Szovjetunió területéről a német hódítókat és segítséget nyújtott a keleteurópai népeknek is a fasiszta elnyomás felszámolásához. Leningrád, a Jobbparti Ukrajna, Odessza, Krim, a Karél földszoros, Bjeloruszszia, Nyugat-Ukrajna, Jassi, Kisinyev, Románia, Bulgária, a Balti államok, Magyarország és Jugoszlávia egy részének felszabadítása — ezek azok a nagyszerű küzdelmeknek az eredményei, amelyeket a Szovjet Hadsereg 1944 nyarán a német fasiszta hadsereg ellen győzelmesen megvívott. Ezek a sorozatos győzelmek nagyban növelték a Szovjetunió nemzetközi tekintélyét, elismert tényezője lett a világpolitika formálásának. Az általa felszabadított országok ugyanakkor szövetségi lettek, és így a Szovjetunió megerősödve folytathatta küldetésének befejezését.

A könyv szerzői az ötödik részben a Nagy Honvédő Háború befejező időszakával, az 1945-ös hadműveleti és politikai eseményeivel foglalkoznak. Vázolva az 1945. első hónapjaiban kialakult nemzetközi helyzetet, rámutatnak arra, hogy a német fasiszmus helyzete mennyire kilátástal-

lan volt. A Szovjet Hadsereg erői mindenütt a felszabadított országok területein, sőt március hónap végén már az Odera folyónál — Németország határainál állottak. Ebben az időben a hitleri Németország már elvesztette szövetségeseit, az ellene irányuló szövetség ugyanakkor még jobban megerősödött. A hitleri Németország már két fronton volt kénytelen háborút viselni. Ebben a helyzetben ült össze a Jalta-i konferencia, amelyen a Szovjetunió, USA és Anglia képviselői véglegesen megegyeztek a hitleri Németország teljes megsemmisítésének tervében.

1945. január 12-én a Balti államoktól a Kárpátokig húzódó területen négy szovjet front katonai egységei mentek át támadásba. Ennek eredményeképpen február hónapban felszabadult Budapest, Magyarország nagyobbik része, Varsó és Lengyelország nagyobbik része. Még január hónapban a Szovjet Hadsereg szétverte a keletporoszországi német fasiszta erőket és ezzel megsemmisítette a német militarizmus Kelet felé kinyújtott csápját. Április első napjaiban felszabadult hazánk, majd néhány napra rá Bécs is.

A jaltai egyezmény értelmében a Szovjet Hadsereg egységei tavasszal átkeltek az Oderán — és néhány hét múlva Berlin, a német fasizmus főfészke előtt álltak. Amikor a Szovjet Hadsereg hatalmas erőkkel megkezdte a német főváros ostromát, a német fasiszta vezetők még egyszer megkísérelték, hogy a szövetségeseket egymás ellen kijátszák. Dönitz tengernagy felhívásában bejelentette, hogy a német hadsereg beszünteti ellenállását az amerikai és angol csapatok előtt és csak a Szovjet Hadsereg ellen viseli tovább a háborút. Azonban ez a kísérletük is kudarcba fulladt. A szövetséges haderők csapásai nem gyengültek. Berlin elfoglalásával és a Szovjet Hadsereg további előretörésével az Elba folyóhoz, megpecsételődött a német fasizmus sorsa. 1945. május 8-án a hitleri Németország feltétel nélkül kapitulált.

A könyv ötödik részének utolsó fejezetében a szerzők azzal a nagy erőfeszítéssel foglalkoznak, amelyet a Szovjet Hadsereg az imperialista Japán szétzúzásában kifejtett. Rámutatnak a szerzők arra, hogy bár Európában a hitleri Németország szétzúzásával a háború ugyan befejeződött, a világ népei azonban mégsem érezhették magukat biztonságban, mert a második világháború távolkeleti tűzfészke, az imperialista Japán még folytatta a népek leigázását célzó háborúját.

Az USA és Anglia haderőinek sikeres hadműveletei ellenére 1945 elején Japán még igen jelentős ember- (mintegy 5 milliós hadsereg), valamint légi- és tengeri erőkkel rendelkezett. Ebből az 5 milliós hadseregből a Szovjetunió határainak közvetlen közelében volt elhelyezve a több mint két millió főt számláló ún. Kvantung-hadsereg legkorszerűbb felszereléssel. Ezenkívül magában Japánban a hadseregnek még érintetlen tartalékaik voltak, és Mandzsúria ipara még teljes kapacitással a japán hadigépezetnek dolgozott. Így tehát a német fasiszta szövetséges

leverésének dacára Japán még képes lett volna a hosszú időn át folytatózó háborúra. Ilyen volt a távolkeleti általános helyzet 1945. augusztus 8-ig, a Szovjetunió hadüzenetének napjáig.

A Szovjet Hadsereg szövetségesi kötelezettségét teljesítve 1945. augusztus 9-én reggel, mintegy négyezer kilométeres fronton kezdte meg támadását a Kvantung-hadsereg ellen, együttműködve a Mongol Néphadsereg egységeivel. A szovjet hadvezetőség célja ebben a hadműveletben az volt, hogy megossza a Kvantung-hadsereget, majd részenként semmisítse meg.

A Szovjet Hadseregnek a Kvantung-hadsereg ellen vívott hadművelete a II. világháború egyik legbonyolultabb hadműveletei közé tartozik. Ebben a hadműveletben nemcsak a szárazföldi és a légi, hanem ezekkel párhuzamosan a tengeri erők együttműködését is biztosítani kellett. Komplikálta még a hadműveletek vezetését az is, hogy a Szovjet Hadsereg ebben a hadműveletben alkalmazott a II. világháború folyamán először nagy tömegű légi deszant egységeket mélyen az ellenség hátában. Mindezeket a feladatokat a szovjet hadvezetőség kiválóan megoldotta, felhasználva azokat a gazdag tapasztalatokat, melyeket a Nagy Honvédő Háború eddigi menetében szerzett.

A Szovjet Hadsereg a támadás megindulása után nagy erőfeszítéssel, de gyorsan gyűrte le az előtte levő természetes akadályokat, és a Kvantung-hadsereg egységeinek ellenállását. E lendületes támadás eredményeképpen a Kvantung-hadsereget néhány napon belül sikerült részekre szabdalni, elvágni utánpótlásától és a felső vezetéstől. A japánok vesztesége élőerőben és technikában olyan méretű volt, hogy augusztus 19-én, — tehát a hadműveletek megindulása után 10 nappal — a Kvantung-hadsereg törzse érintkezésbe lépett a szovjet hadvezetőséggel, kifejezve óhaját a feltétel nélküli megadást illetően.

Hogy mennyire meglepte a japán hadvezetőséget a Szovjet Hadseregnek ez a koncentrált, gyors támadása. élénken illusztrálja az 5. japán hadsereg fogságba esett parancsnokának, Csimidzu Noricune altábornagynak nyilatkozata, amikor is többek között ezeket mondotta: „Mi nem gondoltuk, hogy az orosz hadsereg a tajga nehezen járható részén fog keresztül hatolni. Az oroszok ilyen villámtámadása a mi számunkra váratlan volt.”

A fejezet befejező részében a szerzők értékelik a Szovjet Hadsereg történelmi jelentőségű győzelmét a japán Kvantung-hadsereg felett, cáfolva azokat a kísérleteket, amelyek kisebbiteni akarják a Szovjet Hadsereg szerepét a Japán elleni háborúban.

1945. szeptember 2-án tehát befejeződött a szovjet nép számára az a hatalmas küzdelem, amelyet hazája szabadságáért és függetlenségéért folytatott több, mint négy éven keresztül. 1942-ben Hitler még nagy hangon kijelentette, hogy: „Mi megsemmisítjük Oroszországot úgy, hogy

soha többé nem lesz képes felemelkedni." Nos, a történelem másképpen ítél!

A könyv befejező részében a szerzők a Szovjetunió győzelmének világtörténelmi jelentőségével foglalkoznak és rávilágítanak e valóban nagyszerű győzelem forrásaira is.

Elmondhatjuk, hogy a Szovjetunió Tudományos Akadémiája nagy szolgálatot tett e könyv közreadásával. Igen emeli a könyv tudományos értékét az a tény, hogy az eddigi hasonló témával foglalkozó könyvekhez viszonyítva sokkal reálisabban, tudományosabban tárja fel a Nagy Honvédó Háború történetét. Ez a munka már kiküszöböli a személyi kultusból fakadó történelmietlen megállapításokat, és éppen ezért a történelem valódi alkotóját, a népet helyezi az előtérbe. Ugyancsak új a könyv periodizációja, amely kiküszöböli a személyi kultusszal kapcsolatos régebbi, nem eléggé tudományos korszakmeghatározásokat. Másrésről a szerzők alapos, tudományos, de ugyanakkor mindenki számára érthető formában megírt tanulmányaikkal elősegítették, hogy a történészek és a hadtörténészek komoly kézikönyvet kapjanak munkájuk elősegítésére.

Mucs Sándor őrnagy